

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

**σύμφωνα με το άρθρο 29 και 30 του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο
Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμων του 2018 έως 2021**

**για την κατασκευή και λειτουργία παραλιακού πεζόδρομου (Δ Φάση), ιδιοκτησία του
Δήμου Παραλιμνίου, στον Δήμο Παραλιμνίου, επαρχίας Αμμοχώστου.**

Αρ. Αίτησης για Πολεοδομική Άδεια **ΑΜΧ/00045/2021**

1. Εισαγωγή

Στα πλαίσια των περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμων του 2018 έως 2021, η Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ) για το Έργο υποβλήθηκε στην Περιβαλλοντική Αρχή με σχετική επιστολή από το Επαρχιακό Γραφείο Πολεοδομίας και Οικήσεως Αμμοχώστου (Αρ. Φακ. ΑΜΧ/00045/2021 και ημερομηνία 3.3.2021) για αξιολόγηση.

Με την υποβολή της πιο πάνω ΜΕΕΠ, ο κύριος του έργου (Δήμος Παραλιμνίου) προχώρησε, όπως προβλέπουν οι πιο πάνω Νόμοι, στη γνωστοποίηση σε δύο (2) ημερήσιας κυκλοφορίας εφημερίδες, για την υποβολή στην Περιβαλλοντική Αρχή εντός τριάντα (30) ημερών, απόψεων ή παραστάσεων από το κοινό αναφορικά με το περιεχόμενο της ΜΕΕΠ ή αναφορικά με τις επιπτώσεις που η εκτέλεση ή λειτουργία του έργου ενδέχεται να επιφέρει στο περιβάλλον.

Για το εν λόγω έργο πραγματοποιήθηκε δημόσια παρουσίαση στις 1.12.2021 στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δημοτικού Μεγάρου Παραλιμνίου. Για την ενημέρωση του ενδιαφερόμενου κοινού αποστάθηκε σχετική πρόσκληση από την Δημοτική Αρχή. Η ομάδα μελέτης ενημέρωσε με σχετική πρόσκληση τις ενδιαφερόμενες αρχές (Τμήμα Περιβάλλοντος, Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, Τμήμα Δασών, Τμήμα Δημοσίων Έργων). Κατά την ημερομηνία υλοποίησης της Δημόσιας Παρουσίασης, παρευρέθηκαν 45 άτομα. Τα σχόλια δεν εστιάστηκαν τις περιβαλλοντικές πτυχές του έργου, αλλά κυρίως την αρχιτεκτονική του και τη χωροθέτηση των κατασκευών. Τα σχόλια αυτά καταγράφηκαν και αναφέρθηκαν στους μελετητές του έργου και στην τοπική αρχή για τη σχετική διαχείριση τους.

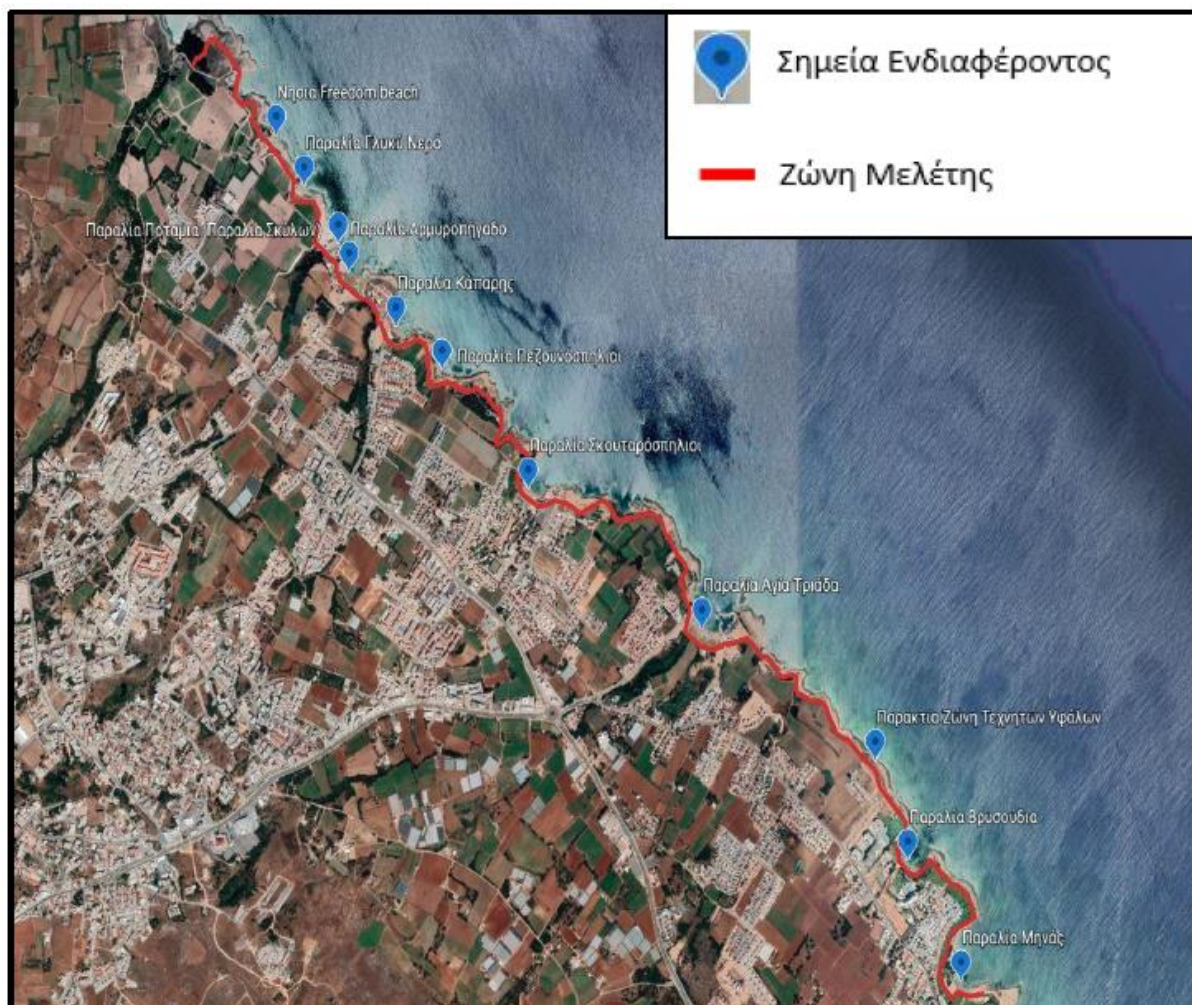
Η Επιτροπή Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον εξέτασε το Έργο σε συνεδρία της στις 14.2.2023. Κατά την πιο πάνω συνεδρία ζητήθηκαν συμπληρωματικά στοιχεία, τα οποία υποβλήθηκαν στις 4.8.2023. το έργο επανεξετάστηκε σε συνεδρία της επιτροπής στις 26.9.2023.

Με βάση τις απόψεις των μελών της Επιτροπής, την επιτόπια επίσκεψη, τις θέσεις των διαφόρων Τμημάτων και τη ΜΕΕΠ ετοιμάστηκε η Γνωμοδότηση της Περιβαλλοντικής Αρχής.

2. Περιγραφή και χωροθέτηση του Έργου σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ

Το προτεινόμενο έργο (ΠΕ) περιλαμβάνει την κατασκευή πεζόδρομου και ποδηλατόδρομου μήκους 5,3 χιλιομέτρων, καθώς και άλλες υποστηρικτικές υποδομές. Ο πεζόδρομος και ποδηλατόδρομος θα έχουν πλάτος 8 m (πεζόδρομος 5 m και ποδηλατόδρομος 3 m) καθόλο το μήκος του έργου, με εξαίρεση ορισμένα σημεία στα οποία οι δύο λωρίδες θα συμπίπτουν. Το ΠΕ αφορά την επέκταση του υφιστάμενου πεζόδρομου του Δήμου Παραλιμνίου προς την περιοχή Κάππαρη.

Αφετηρία του έργου είναι το τεμάχιο 48, Φ./Σχ. 2-294-379, τμήμα 8 (Αλιευτικό Καταφύγιο Αγίου Νικολάου δίπλα από τον Λιμενικό και Ναυτικό Σταθμό Παραλιμνίου), όπου καταλήγει η Φάση Γ του πεζόδρομου/ποδηλατόδρομου, και τερματισμός του το τεμάχιο 1, Φ./Σχ. 2-291-382, τμήμα 7 στα διοικητικά όρια του Δήμου Παραλιμνίου με το Δήμο Δερύνειας. Δεν θα γίνουν έργα πέραν του υφιστάμενου φυλακίου των ΗΕ.

Στην ευρύτερη περιοχή μελέτης (ΕΠΜ – απόσταση μέχρι 1 χλμ από την περιοχή του έργου) υπάρχουν διάφορες χρήσεις όπως παραθεριστικές κατοικίες, χώροι αναψυχής, εστιατόρια,

καφέ - μπαρ, ξενοδοχεία, καθώς και άλλες παρόμοιες τουριστικές εγκαταστάσεις. Πολεοδομικά, η άμεση περιοχή μελέτης (ΑΠΜ) εμπίπτει σε ζώνη Τ2β1α και Τ3ε5 (Τουριστική Ζώνη) και τμήμα της στην περιοχή Αγίας Τριάδας υπάρχει ζώνη Δα1. Επίσης, η πολεοδομική ζώνη στην περιοχή του Αλιευτικού καταφύγιου της περιοχής Αγίας Τριάδας και της Μαρίνας Παραλιμνίου στην περιοχή Περνέρα είναι η ΕΜ/ΑΚ (Ειδική Ζώνη Μαρίνας/Αλιευτικού Καταφύγιου). Οι πλησιέστερες περιοχές προστασίας στην περιοχή μελέτης είναι η ΖΕΠ «Δερύνεια-СΥ3000011» η οποία καταλαμβάνει μέρος του τεμαχίου 1 εντός της νεκρής ζώνης, η ΕΖΔ «Θαλάσσια Περιοχή Νησιά - СΥ300006» σε απόσταση 4,36 km νότια του ΠΕ, η ΕΖΔ και ΖΕΠ «Λίμνη Παραλιμνίου-СΥ300008» 3,40 km δυτικά και η ΕΖΔ και ΖΕΠ «Κάβο Γκρέκο» (СΥ3000005& СΥ3000002) 6,86 km νότια του ΠΕ. Η η ΖΕΠ «Δερύνεια-СΥ3000011» που αποτελεί μια λεπτή παραλιακή λωρίδα έκτασης 5,7 εκταρίων, έχει περιληφθεί στο δίκτυο Natura 2000 για την προστασία του παρυδάτιου είδους βραχοπλουμίδι (*Charadrius leschenaultii*). Επίσης η εν λόγω περιοχή είναι σταθμός για πολλά αποδημητικά είδη πτηνοπανίδας. Για το έργο έχει γίνει έκθεση προελέγχου από το Τμήμα Περιβάλλοντος με συμπέρασμα ότι το έργο όπως έχει σχεδιαστεί, δεν επηρεάζει σημαντικά είδη και οικοτόπους της περιοχής, ούτε κατά το στάδιο κατασκευής, ούτε κατά το στάδιο λειτουργίας του.

Το ΠΕ θα αποτελεί συνέχεια προς το Βορρά της υπό δημοπράτηση φάσης Γ΄ της συνολικής διαμόρφωσης της παραλιακής ζώνης του Δήμου Παραλιμνίου και περιλαμβάνει:

- Το σχεδιασμό πεζόδρομου και ποδηλατοδρόμου
- Μικρά πλατώματα, καθιστικά, ελαφριά στέγαστρα και αστικό εξοπλισμό
- Δενδροφυτεύσεις με επιλογή κατάλληλων ειδών χλωρίδας
- Ράμπες και σκάλες όπου απαιτούνται
- Αντλιοστάσια και χώρους υγιεινής

Η υπόβαση του έργου θα είναι κατά περίπτωση, είτε πλάκα σκυροδέματος, είτε πλήρης υπόβαση οδοποιίας. Το βασικό υλικό επίστρωσης στις ζώνες κυκλοφορίας πεζών προβλέπεται να είναι χυτό σκυρόδεμα 'πλυντό' πάχους 5 cm. Ο ποδηλατόδρομος προβλέπεται να έχει επίστρωση από ειδική ασφαλική στρώση με προσθήκη φωτοκαταλυτικής επίστρωσης τσιμεντοειδούς βάσης με έγχρωμα οξειδία. Η επίστρωση αυτή έχει οικολογικά χαρακτηριστικά και δημιουργείται επιφάνεια σχετικά λεία. Τα προτεινόμενα καθιστικά κατά μήκος του πεζόδρομου και των υπό ανάπλαση διευρύνσεων θα είναι με τελική επιφάνεια ξύλινη ή από σκυρόδεμα επεξεργασμένο.

Σημειώνεται ότι η χάραξη του έργου ακολουθεί διανοιγμένο, μη εγγεγραμμένο δρόμο. Στην υφιστάμενη κατάσταση, υπάρχει διανοιγμένη παράκτια διαδρομή υποτυπώδης και χωμάτινη σε όλο το μήκος της περιοχής μελέτης, με πλάτος κυμαινόμενο κατά περίπτωση, ανάλογα με τις γεωμορφολογικές συνθήκες και το ιδιοκτησιακό καθεστώς ιδιωτικών και δημόσιων τεμαχίων. Η διαδρομή δεν είναι σε όλο το μήκος συνεχής και ανεμπόδιστη και η πρόσβαση στις παραλίες είναι συνήθως εφικτή αλλά όχι σύμφωνη με τις απαιτήσεις για ασφαλή προσπέλαση ΑΜΕΑ, οχημάτων εξυπηρέτησης κλπ. Η προσπέλαση της παράκτιας διαδρομής από κάθετους άξονες είναι ελλιπής και χωρίς διαβάθμιση και σήμανση. Οι χώροι στάθμευσης επίσης στους κόμβους σύνδεσης είναι αυτοσχέδιοι και ανεπαρκείς, κυρίως για την περίοδο μεγάλης ζήτησης. Σε γενικές γραμμές η χάραξη του πεζόδρομου ακολουθεί πορεία σε απόσταση από την παραλιακή ζώνη σε υπερυψωμένη στάθμη, λόγω της παρουσίας συνεχών

παραλιών που σχηματίζονται σε μικρές πτυχώσεις της ακτογραμμής. Το έργο σε μεγάλο βαθμό εμπίπτει εντός της ζώνης προστασίας της παραλίας και καταλαμβάνει περίπου το 10% της έκτασης της σύμφωνα με τους μελετητές.

Η γενική τοπογραφία της περιοχής μελέτης παρουσιάζει μια σταδιακή υψομετρική αύξηση από το χώρο του ΠΕ προς τα δυτικά. Στην περιοχή δυτικά του ΠΕ, είναι σχεδόν παντού εμφανής η τουριστική και παραθεριστική δραστηριότητα της περιοχής, καθώς σε αυτή εμπίπτουν πολλές παραθεριστικές οικίες αλλά και αρκετά τουριστικά καταλύματα και άλλες τουριστικές εγκαταστάσεις. Εντός της περιοχής μελέτης υφίστανται μερικά καλλωπιστικά δέντρα, θάμνοι και φυσική βλάστηση τα οποία κατά κύριο λόγο θα διατηρηθούν, με βάση τα Αρχιτεκτονικά Σχέδια του ΠΕ. Ένας μικρός αριθμός τους (μικρότερο από 5% του συνολικού αριθμού δέντρων και θάμνων και μικρότερο από 5% της έκτασης με χαμηλή φυσική βλάστηση) δύναται να επηρεαστεί/αποκοπεί. Η ΕΠΜ καλύπτεται κυρίως με παρόμοια είδη χλωρίδας με την ΑΠΜ. Ως επί το πλείστο στην ΑΠΜ εντοπίζονται αλμυρικά (*Tamarix spp*), ακακίες (*Acacia Saligna*), σχιινιές (*Pistacia Lentiscus*).

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το Τμήμα Δασών κατά μήκος του προτεινόμενου πεζοδρομίου απαντούν τα απειλούμενα είδη *Limonium aucheri* (Κινδυνεύον), *Coronilla repanda subsp. repanda* (Εύρωτο) και *Euphorbia paralias* (Κινδυνεύον), τα οποία περιλαμβάνονται στο Κόκκινο Βιβλίο της Χλωρίδας της Κύπρου. Το Τμήμα Δασών, μετά από αίτημα των μελετητών, τους ενημέρωσε για την παρουσία των απειλούμενων φυτών στην περιοχή και ετοίμασε χάρτη με τις θέσεις των φυτών:

- *Limonium aucheri* (Κινδυνεύον – 1500-2000 φυτά με πολύ μικρή εξάπλωση, αφού περιορίζεται μόνο στην περιοχή από το Κάβο Γκρέκο μέχρι τον Πρωταρά)
- *Coronilla repanda subsp. Repanda* (Εύρωτο)
- *Euphorbia paralias* (Κινδυνεύον)

Το είδος *Limonium aucheri* έχει πολύ μικρό πληθυσμό που περιορίζεται μόνο στην περιοχή Κάβο Γκρέκο και Πρωταρά. Σύμφωνα με έρευνα που διεξάγεται την παρούσα περίοδο και αναμένεται να δημοσιευθεί, στο εγγύς μέλλον, το είδος θα αποτελεί νέο ενδημικό της Κύπρου που περιορίζεται στην εν λόγω περιοχή. Ως εκ τούτου, το φυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία ως τοπικό ενδημικό και υπάρχει μεγάλη ευθύνη για τη διατήρησή του στην περιοχή φυσικής εξάπλωσης του. Για την προστασία των ειδών χλωρίδας έχουν τεθεί συγκεκριμένοι όροι στην γνωμάτευση.

Όσον αφορά την πτηνοπανίδα της περιοχής, δεν παρατηρήθηκαν οποιαδήποτε σημαντικά είδη πτηνοπανίδας από τους μελετητές παρά μόνο κάποια κοινά είδη, όπως ο σπουργίτης (*Passer domesticus*), ο κοράζινος (*Corvus corone cornix*) και το περιστέρι (*Columba livia*).

3. Περιγραφή των περιβαλλοντικών στοιχείων που ενδέχεται να επηρεαστούν σοβαρά από το Έργο και των πιθανών επιπτώσεων που το Έργο ενδέχεται να προκαλέσει στο περιβάλλον σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ

Οι κυριότερες επιπτώσεις που αναμένεται να δημιουργηθούν κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου αφορούν μεταξύ άλλων τα πιο κάτω:

Επιπτώσεις στους υδάτινους πόρους

Κατά τις κατασκευαστικές εργασίες του ΠΕ δεν αναμένεται να υπάρξουν οι οποιεσδήποτε σημαντικές επιπτώσεις στην υδρολογία της ΑΠΜ, ωστόσο κατά τις χωματοουργικές εργασίες υπάρχει η πιθανότητα παρακώλυσης της φυσικής ροής των ομβρίων υδάτων από την παρουσία μπαζών ή αυλακώσεων σε περίπτωση μη ορθολογικού προγραμματισμού των εργασιών αλλά και άναρχης απόθεσης μπαζών.

Νοείται ότι οποιαδήποτε απόβλητα προκύπτουν από τις κατασκευαστικές εργασίες (πλεονάσματα σκυροδέματος ή άλλων υλικών) θα πρέπει να συλλέγονται και να μεταφέρονται σε αδειοδοτημένους χώρους απόρριψής τους.

Επιπλέον, όσον αφορά τα έργα που θα τέμνουν υδατορέματα, αυτά θα πρέπει να λάβουν έγκριση του τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων πριν την έκδοση Άδειας Οικοδομής.

Επιπτώσεις στο έδαφος

Οι επιπτώσεις από τις κατασκευαστικές εργασίες του ΠΕ, οι οποίες σχετίζονται με την ποιότητα του εδάφους είναι κυρίως:

- Η συμπίεση του εδάφους, λόγω της χρήσης βαρέων οχημάτων ή εξοπλισμού.
- Πιθανή ρύπανση του εδάφους με επικίνδυνες ουσίες, π.χ. μηχανέλαια, καύσιμα κτλ.
- Η σφράγιση του εδάφους με σκυρόδεμα και άλλα στεγανά υλικά.

Η ποιότητα του εδάφους της ΑΠΜ αναμένεται να υποβαθμιστεί περαιτέρω λόγω της υλοποίησης των χωματοουργικών και κατασκευαστικών εργασιών. Σύμφωνα, όμως με τα υφιστάμενα χαρακτηριστικά του εδάφους, τις υφιστάμενες δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στην περιοχή, τα χαρακτηριστικά του βιολογικού περιβάλλοντος, τον δείκτη απερίθωσης της περιοχής και την ευαισθησία της περιοχής στην νιτρορύπανση, εκτιμάται ότι ο βαθμός υποβάθμισης της ποιότητας του εδάφους θα είναι χαμηλός.

Σημειώνεται ότι, δεν αναμένονται αρνητικές επιπτώσεις στα γεωλογικά χαρακτηριστικά της περιοχής, λόγω του προγραμματισμού λήψης των απαραίτητων τεχνικών μέτρων που έχουν ληφθεί ήδη υπόψη κατά τη φάση του σχεδιασμού του ΠΕ

Επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας

Η λειτουργία και η διακίνηση των μηχανημάτων/οχημάτων εργοταξίου αναμένεται να επηρεάσουν την ποιότητα της ατμόσφαιρας, λόγω της παραγωγής καυσαερίων. Ωστόσο, οι εκπομπές καυσαερίων θα είναι βραχυπρόθεσμες, λόγω της μικρής χρονικής διάρκειας υλοποίησης του ΠΕ και του τερματισμού της λειτουργίας τους μετά την ολοκλήρωση του ΠΕ.

Η διακίνηση βαρέων οχημάτων και η χρήση γεννητριών μπορεί να αποτελέσουν πηγές ψηλών επιπέδων καπνού και μονοξειδίου του άνθρακα σε μικρή ακτίνα από το χώρο διακίνησης ή λειτουργίας τους. Τα επίπεδα αυτά των αέριων ρύπων αναμένεται ότι θα διαχέονται σε μικρή απόσταση από την πηγή τους.

Σύμφωνα με την εμπειρία που υπάρχει σε εργοτάξια, το φαινόμενο διασποράς της σκόνης περιορίζεται κατά κύριο λόγο εντός τους εργοταξίου. Η διασπορά σκόνης παρατηρείται μέχρι μία απόσταση περίπου 300m από τις πηγές εκπομπής της, ενώ κατακάθεται σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Σημειώνεται ότι, η ακριβής εκτίμηση των συγκεντρώσεων σκόνης που θα δημιουργούνται στο εργοτάξιο δεν είναι δυνατή, αφού είναι πολλοί οι παράγοντες που επηρεάζουν τη δημιουργία της και τη διασπορά της. Τέτοιοι παράγοντες είναι η μέθοδος που θα χρησιμοποιηθεί για τις χωματοουργικές εργασίες, ο τρόπος λειτουργίας των μηχανημάτων από τους χειριστές τους, οι κλιματολογικές συνθήκες κατά την περίοδο των εργασιών, η υγρασία του εδάφους και η θέση που θα γίνεται η εκφόρτωση των υλικών. Οι επιπτώσεις από τη σκόνη κρίνονται ως μέτριες, τοπικές, βραχυπρόθεσμες και αντιστρέψιμες, καθώς περιορίζονται κυρίως στη φάση διεξαγωγής των χωματοουργικών έργων.

Παραγωγή Απόβλητων

Κατά τη διάρκεια των χωματοουργικών και κατασκευαστικών εργασιών θα δημιουργούνται καθημερινά ποσότητες στερεών αποβλήτων, όπου το μεγαλύτερο μέρος τους θα αποτελείται από άχρηστα μπάζα, υλικά εργοταξίου από την κατασκευή των τεχνικών έργων (π.χ. άχρηστα ξύλα από τα καλούπια), περίσσεια σκυροδέματος, υλικά συσκευασίας (π.χ. δοχεία υλικών), άχρηστα μεταλλικά υλικά, περίσσεια αδρανών υλικών (π.χ. σκύρα, άμμο, βαφές κ.λπ.). Το εδαφικό υλικό που θα προκύπτει από τις εκσκαφές θα επαναχρησιμοποιείται. Σημειώνεται οι εκσκαφές θα είναι μικρού όγκου και θα αφορούν τα συστήματα αποχέτευσης των χώρων υγιεινής και τα σημεία όπου θα τοποθετηθούν οι πάσσαλοι των υπερυψωμένων εξέδρων.

Επιπρόσθετα, μικρός όγκος στερεών αποβλήτων (τενεκεδάκια αναψυκτικών και χάρτινα είδη) θα δημιουργείται στο εργοτάξιο από τους εργαζόμενους. Υπολογίζεται ότι θα παράγονται περίπου 25kg στερεών αποβλήτων την ημέρα. Η μη ορθολογική διαχείριση των απορριμμάτων στο εργοτάξιο μπορεί να προκαλέσει αισθητική/οπτική ρύπανση της περιοχής περιμετρικά του εργοταξίου και σε γειτονικούς χώρους.

Το προσωπικό που θα απασχολείται στο εργοτάξιο αναμένεται να είναι κατά μέσο όρο 50 άτομα. Τα άτομα του εργοταξίου θα χωρίζονται σε ομάδες, μικρές ή μεγάλες, ανάλογα με τις κατασκευαστικές εργασίες σε διάφορα χρονικά διαστήματα που αφορούν την κατασκευή του ΠΕ. Σύμφωνα με τον αριθμό των εργαζομένων που θα εργάζονται στο εργοτάξιο, υπολογίζεται ότι η παραγωγή των αστικών υγρών αποβλήτων θα είναι κατά μέσο όρο 2 m³ περίπου.

Επιπρόσθετα, υπάρχει πιθανότητα να παράγονται υγρά απόβλητα από μικρές ποσότητες λιπαντικών και μηχανέλαιων από τη συντήρηση των μηχανημάτων/οχημάτων, τα οποία θα βρίσκονται στο χώρο του εργοταξίου.

Επιπτώσεις στο τοπίο

Η αισθητική του Φυσικού Τοπίου της ΑΠΜ με την πάροδο των χρόνων έχει διαφοροποιηθεί σημαντικά. Η διαφοροποίηση αυτή οφείλεται στις ανθρωπογενής παρεμβάσεις (όπως κατασκευή λιμανιών, ξενοδοχείων κ.λπ.) και διάφορες δραστηριότητες (όπως θαλάσσια σπορ, αλιεία κ.λπ.). Παρόλα αυτά έχουν διατηρηθεί αισθητικές αξίες της περιοχής που προσελκύουν συνεχώς επισκέπτες/ τουρίστες για να τα θαυμάσουν και να χαλαρώσουν υπό τη θέα αυτών.

Η παρουσία του εργοταξίου κατά την κατασκευή του ΠΕ θα επηρεάσει αρνητικά την οπτική θέα του φυσικού τοπίου με αποτέλεσμα να προκαλεί οπτική όχληση στους επισκέπτες. Ο επηρεασμός αυτός θα έχει διάρκεια μέχρι την ολοκλήρωση του ΠΕ.

Επιπτώσεις στους βιολογικούς πόρους

Όπως προαναφέρεται στην ΑΠΜ έχουν εντοπιστεί κυρίως κοινά είδη χλωρίδας και πανίδας, τα οποία μπορούν να συμβιώσουν υπό την παρουσία ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Θα γίνει αποκοπή ορισμένων μεμονωμένων δέντρων, κυρίως ακακίες. Μετά την ολοκλήρωση των κατασκευαστικών εργασιών αναμένεται να γίνει φύτευση αριθμού δέντρων.

Τα τρία αυστηρώς προστατευόμενα είδη χλωρίδας που είναι καταγεγραμμένα στο Κόκκινο Βιβλίο της χλωρίδας της Κύπρου υφίστανται σε μικρή απόσταση (λιγότερη από 50 μέτρα) περίπου από τα όρια του πεζόδρομου. Τα είδη αυτά δεν αναμένεται να επηρεαστούν από τις κατασκευαστικές εργασίες, λόγω της απόστασης τους από τα όρια του εργοταξίου και για το λόγο ότι δεν εμπίπτουν στα όρια των υποδομών του ΠΕ.

Υπάρχει πιθανότητα διασποράς σκόνης στα φυλλάδια των ειδών αυτών, η οποία μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την βιολογία τους. Λαμβάνοντας όμως υπόψη τη σύντομη χρονική διάρκεια υλοποίησης των εργασιών, των τεχνικών κατασκευής που θα ακολουθηθούν στο εργοτάξιο, την υφιστάμενη κατάσταση των ειδών αυτών (επηρεάζονται ήδη από τη σκόνη άμμου που διασπείρεται από την παραλία) και τα μέτρα που θα λαμβάνονται στο εργοτάξιο, η επίπτωση στα είδη αυτά θα είναι χαμηλή.

Επιπτώσεις στο ανθρωπογενές περιβάλλον

Σύμφωνα με απαντητική επιστολή της Διευθύντριας του Τμήματος Αρχαιοτήτων στις 29 Μαρτίου 2021, γίνεται αναφορά ότι δεν υπάρχουν τεμάχια κηρυγμένα ως Αρχαία Μνημεία στην περιοχή του έργου. Ωστόσο, στην παραλιακή περιοχή Παραλιμνίου έχουν εντοπιστεί στο παρελθόν αρχαίοι τάφοι, ενώ κατά τη διάρκεια έργων μπορεί να εντοπιστούν και άλλα στοιχεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος (όπως για παράδειγμα αρχαία λατομεία), τα οποία να χρήζουν προστασίας. Για το λόγο αυτό το Τμήμα Αρχαιοτήτων επιθυμεί να είναι ενήμερο σε κάθε φάση προγραμματισμού, αδειοδότησης και υλοποίησης του έργου, ώστε να θέτει κατά περίπτωση τους κατάλληλους επιμέρους όρους.

Το ΠΕ δε θα επηρεάσει τα πολεοδομικά χαρακτηριστικά της περιοχής μελέτης, λόγω της συμβατότητας του με την πολεοδομική ζώνη της περιοχής μελέτης (τουριστική ζώνη). Το ΠΕ θα αποτελέσει επιπρόσθετη υποδομή για την παροχή άνεσης στη διακίνηση και στην αναψυχή του κοινού που επισκέπτεται τις παραλίες της περιοχής για τουριστικούς ή άλλους ακόπους.

Οι χρήσεις γης της περιοχής δεν αναμένεται να επηρεαστούν, λόγω της φύσης του έργου και της τοποθεσίας τους. Σημειώνεται ότι το ΠΕ θα κατασκευαστεί εντός της ζώνης της προστασίας της παραλίας και σε υφιστάμενη οδό προσπέλασης στην παραλία. Η περιοχή που θα κατασκευαστεί το ΠΕ είναι ήδη έντονα τουριστικά αναπτυσσόμενη και στην οποία υπάρχουν ήδη έντονες ανθρωπογενής δραστηριότητες στον τομέα αυτό.

Η διακίνηση βαρέων οχημάτων στο οδικό δίκτυο της περιοχής θα επιβαρύνει σε κάποιο βαθμό την κυκλοφοριακή κίνηση. Όμως με την εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων η επίπτωση αυτή θα ελαχιστοποιηθεί σημαντικά. Ο χρονικός ορίζοντας των κατασκευαστικών εργασιών θα είναι μικρός και με την ολοκλήρωσή του, η κυκλοφορία στο οδικό δίκτυο θα επανέλθει στα αρχικά επίπεδα.

Σημειώνεται ότι όλες οι εργασίες που θα γίνουν για το ΠΕ θα βελτιώσουν και θα ενισχύσουν την παρουσία δημόσιων υποδομών στην περιοχή (όπως ηλεκτροδότηση, χώρους στάθμευσης κλπ.).

Επιπτώσεις λόγω θορύβου

Κατά τη διάρκεια κατασκευής του ΠΕ, οι κατασκευαστικές εργασίες και δραστηριότητες στο εργοτάξιο που θα πραγματοποιηθούν θα έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση των επιπέδων του θορύβου στην περιοχή μελέτης. Οι κυριότερες διεργασίες που αναμένεται να συμβάλουν στην αύξηση των επιπέδων θορύβου στην ΕΠΜ είναι:

- Η κυκλοφορία βαρέων οχημάτων που θα μεταφέρουν διάφορα φορτία εντός ή εκτός του εργοταξίου.
- Η λειτουργία διαφόρων οχημάτων και μηχανημάτων που θα εργάζονται στο χώρο του εργοταξίου (μηχανήματα εκσκαφής, φόρτωσης προϊόντων εκσκαφής κ.λπ.).
- Οι διεργασίες κατασκευής του Έργου.

Για μοντελοποίηση του κατασκευαστικού θορύβου στη ΜΕΕΠ έχει χρησιμοποιηθεί το λογισμικό Noise Mapping and Air Pollution (IMMI). Οι εκπομπές θορύβου των μηχανημάτων που έχουν εισαχθεί στο λογισμικό είναι σύμφωνα με το BSI British Standards (BS5228:2009 Part 1). Στα αποτελέσματα παρουσιάζεται η στάθμη του θορύβου που θα δημιουργηθεί από την ταυτόχρονη λειτουργία των 5 διαφορετικών οχημάτων/μηχανημάτων (γερανός, φορτηγό σκυροδέματος, φορτηγό άντλησης σκυροδέματος, εκσκαφέας, οδοστρωτήρας). Για σκοπούς του μοντέλου στο σημείο που γειτνιάζει το έργο με τουριστικά θέρετρα στα βόρειο δυτικά τοποθετήθηκε συμπανής περιφέρεια 2,5 μέτρων. Κατά τη διάρκεια των εκσκαφών, και την ταυτόχρονη λειτουργία των 5 διαφορετικών οχημάτων / μηχανημάτων τα επίπεδα θορύβου αναμένεται να είναι υψηλότερα από τα υφιστάμενα στην ΑΠΜ και ΕΠΜ. Αυξημένα επίπεδα θορύβου θα παρατηρηθούν κυρίως, στην περιοχή που θα βρίσκεται πλησίον του εργοταξίου (65 dB(A)). Τα επίπεδα αυτά σύμφωνα με τον Παγκόσμιο οργανισμό υγείας μπορούν να προκαλέσουν όχληση όταν η διάρκεια της έκθεσης στο θόρυβο είναι συνεχόμενη σε βάση δώρου και άνω.

Διαπιστώνεται ότι σε απόσταση 200 m από το εργοτάξιο, η ένταση του θορύβου μειώνεται μέχρι και 55 dB(A). Για το σκοπό της πλήρους απεικόνισης των συνθηκών που μπορεί να επικρατήσουν στο εργοτάξιο μελετήθηκε η ταυτόχρονη λειτουργία 5 μηχανημάτων/οχημάτων. Παρόλα αυτά, τονίζεται ότι η ταυτόχρονη λειτουργία των πιο πάνω οχημάτων/μηχανημάτων είναι σπάνια έως σχεδόν απίθανη, αφού το χρονοδιάγραμμα και η φύση των εργασιών του ΠΕ δεν αναμένεται να απαιτήσει την ταυτόχρονη λειτουργία των 5 διαφορετικών μηχανημάτων. Συνεπώς, το πιο πάνω σχεδιάγραμμα αναφέρεται στις μέγιστες πιθανές στάθμες θορύβου που δύνανται να προκύψουν, και παράλληλα εκτιμάται ότι στην πράξη θα είναι μικρότερες. Οι επιπτώσεις από τα επίπεδα θορύβου θα είναι περιορισμένης διάρκειας και τα κανονικά επίπεδα θορύβου στις περιοχές που θα επηρεαστούν θα αποκατασταθούν μετά το πέρας των δραστηριοτήτων κατασκευής. Η δημιουργία θορύβου από την υλοποίηση ενός τέτοιου Έργου δεν μπορεί να εξαλειφθεί, αλλά με κατάλληλο σχεδιασμό και προγραμματισμό θα μπορούσε να μειωθεί με ταυτόχρονο μετριασμό των επιπτώσεων στο ευρύτερο περιβάλλον και στους χρήστες της ευρύτερης περιοχής.

Οι κυριότερες επιπτώσεις που αναμένεται να δημιουργηθούν κατά τη διάρκεια λειτουργίας της ανάπτυξης αφορούν μεταξύ άλλων τα πιο κάτω:

Επιπτώσεις στα επιφανειακά και υπόγεια νερά

Η συνολική επιφάνεια του εδάφους που θα καλύψει σε όλο το μήκος του ΠΕ είναι περίπου 44,000 τετραγωνικά μέτρα. Σημειώνεται ότι οι φυσικές κοίτες των υδατορεμάτων δε θα καταργηθούν από τις κατασκευαστικές εργασίες. Στα σημεία που ο πεζόδρομος θα διασχίζει φυσικές κοίτες υδατορεμάτων θα γίνει τοπική γεφύρωση με υπερυψωμένο διάδρομο. Συνεπώς δεν αναμένεται οποιαδήποτε επίπτωση όσον αφορά τη φυσική απορροή των όμβριων υδάτων προς τη θάλασσα.

Η τοπιοτέχνηση του ΠΕ σε διάφορα σημεία με διάφορα είδη χλωρίδας, θα συμβάλει σημαντικά στην απορρόφηση των όμβριων υδάτων στο έδαφος, προς αποφυγή λιμναζόντων νερών στην περιοχή. Συγκεκριμένα θα δημιουργηθούν νησίδες πράσινου στις περιοχές των κόλπων, όπως Παραλία Βρυσούδια, Παραλία Κάππαρης, Αγίας Τριάδας κ.α. Η συνολική έκταση που θα καταλαμβάνουν οι χώροι πρασίνου του ΠΕ θα ανέρχονται περίπου στα 1.300 m².

Όσον αφορά την κατανάλωση νερού από τη λειτουργία του ΠΕ, υπολογίζεται να μην υπερβαίνει τα 50 m³ την ημέρα σε περιόδους τουριστικής αιχμής. Η ποσότητα αυτή αφορά τους χώρους υγιεινής. Για την άρδευση των χώρων πρασίνου αναμένεται να καταναλώνονται 10 m³ νερού ημερησίως. Η ποσότητα αυτή θα διαφοροποιείται αναλόγως της εποχής, καθώς επίσης και με την επέκταση των χώρων πρασίνου στην περιοχή. Η επιλογή μέτρων εξοικονόμησης νερού κατά την άρδευση θα ελαχιστοποιήσουν την ποσότητα κατανάλωσης νερού άρδευσης.

Επιπτώσεις στο έδαφος

Κατά τη λειτουργία του ΠΕ οι δραστηριότητες που θα διεξάγονται σε αυτό δε θα αποτελούν σοβαρή απειλή ρύπανσης για την ποιότητα του εδάφους. Πιθανές πηγές ρύπανσης θα περιορίζονται κυρίως στους χώρους στάθμευσης των οχημάτων και σε άλλες πλακόστρωτες επιφάνειες. Συγκεκριμένα μπορεί να παρουσιαστούν απορροές υλικών από τους χώρους αυτούς, λόγω διαρροών μηχανέλαιων, καυσίμων από τα οχήματα ή από άλλες εργασίες συντήρησης και καθαριότητας στους χώρους αυτούς.

Επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας

Κατά τη λειτουργία του ΠΕ αναμένεται να εκπέμπονται ποσότητες καυσαερίων, κατά την προσέλευση των ιδιωτικών οχημάτων και τουριστικών λεωφορείων, στους χώρους στάθμευσης. Η επισκεψιμότητα δεν αναμένεται να διαφοροποιηθεί σημαντικά, καθώς η ΑΠΜ αποτελεί ήδη πόλο έλξης για σημαντικό αριθμό επισκεπτών ετησίως.

Όσον αφορά τον παράγοντα της σκόνης, δεν θα υπάρχουν οποιεσδήποτε πρόσθετες πηγές εκπομπής της κατά τη λειτουργία του ΠΕ. Υψηλές συγκεντρώσεις σκόνης στην περιοχή, όπως καταγράφονται κατά περιόδους από τον κυκλοφοριακό σταθμό Παραλιμνίου, οφείλονται σε φυσικά φαινόμενα κυρίως.

Επίσης, η συνεισφορά του ΠΕ στο φαινόμενο του θερμοκηπίου από την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας θα είναι αρκετά μικρή, λόγω του τύπου του φωτισμού που θα επιλεγεί και της χρήσης του.

Επιπτώσεις λόγω θορύβου

Κατά τη φάση λειτουργίας του ΠΕ αναμένονται ελαφρώς αυξημένα επίπεδα θορύβου λόγω της προσέλκυσης κοινού το οποίο θα χρησιμοποιεί τον πεζόδρομο/ποδηλατόδρομο.

Παραγωγή Απόβλητων

Κατά τη φάση λειτουργίας του ΠΕ θα παράγονται οικιακού τύπου στερεά απόβλητα από τους χρήστες της περιοχής του ΠΕ. Επίσης, στερεά απόβλητα θα παράγονται όταν θα γίνεται συντηρήση των υποδομών του ΠΕ. Τα στερεά απόβλητα που θα παράγονται και στις δυο περιπτώσεις θα πρέπει να τυγχάνουν συλλογής και διαχείρισης με ευθύνη των υπηρεσιών του Δήμου Παραλιμνίου.

Κατά τη λειτουργία του ΠΕ θα παράγονται αστικού τύπου υγρά απόβλητα από το κοινό. Ο όγκος των αστικών λυμάτων δεν μπορεί να υπολογιστεί με ακρίβεια στην παρούσα φάση. Μια προκαταρκτική εκτίμηση είναι ότι ο μέγιστος όγκος λυμάτων υπολογίζεται να ανέρχεται στα 40 m³ / ημέρα και αφορά κυρίως τις περιόδους αιχμής.

Τα αστικά λύματα θα διοχετεύονται στο κεντρικό αποχετευτικό σύστημα του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Παραλιμνίου (ΣΑΠ).

Επιπτώσεις στους βιολογικούς πόρους

Η πανίδα της ΑΠΜ αποτελείται από κοινά είδη, τα οποία δεν παρουσιάζουν σημαντικό ενδιαφέρον. Τα είδη χλωρίδας που εντοπίστηκαν στην περιοχή αποτελούνται από κυρίως κοινά είδη. Τρία αυστηρώς προστατευόμενα είδη του Κόκκινου Βιβλίου της Χλωρίδας της Κύπρου εντοπίστηκαν στην παράκτια περιοχή και τα οποία είναι το *Limonium aucheri* (Κινδυνεύον), *Coronilla repanda* subsp. *Repanda* (Εύτρωτο) και *Euphorbia paralias* (Κινδυνεύον).

Κατά τη φάση λειτουργίας του ΠΕ αναμένεται να προκληθούν ασήμαντες αρνητικές επιπτώσεις στον οικολογικό χαρακτήρα της ΑΠΜ. Η περιοχή στην οποία θα αναπτυχθεί το Έργο αποτελεί διάδρομο – πέρασμα άγριων πτηνών. Ωστόσο, τα άγρια αποδημητικά πτηνά διαχρονικά χρησιμοποιούν την περιοχή αυτή ως πέρασμα, με την παρουσία των υφιστάμενων αναπτύξεων και δραστηριοτήτων, συνεπώς η παρουσία οποιονδήποτε επιπτώσεων στα είδη αυτά εκτιμώνται ασήμαντες και θα περιορίζονται κυρίως, σε τοπικό επίπεδο. Αναμένεται η κινητικότητα στην περιοχή του έργου την περίοδο μετανάστευσης να είναι μειωμένη.

Επιπρόσθετα, μέρος της χλωρίδας που θα αποψιλωθεί κατά την υλοποίηση του ΠΕ θα αποκατασταθεί με ιθαγενή είδη χλωρίδας στους χώρους πρασίνου

Επιπτώσεις στο ανθρωπογενές περιβάλλον

Το ΠΕ θα συνοδεύεται με όλες τις απαραίτητες δημόσιες υποδομές για τη διασφάλιση των αναγκών ανέσεων των τουριστών/επισκεπτών της περιοχής. Η περιοχή μελέτης, όπως προαναφέρεται, ήδη προσελκύεται από σημαντικό αριθμό επισκεπτών, συνεπώς δεν αναμένεται σημαντική διαφοροποίηση και επιπρόσθετες επιβαρύνσεις στα κυκλοφοριακά δεδομένα της περιοχής μελέτης. Αντίθετα η δημιουργία οδικών προσβάσεων προς την παραλία και χώρων στάθμευσης θα εξαλείψει σημαντικά τα προβλήματα κυκλοφοριακών κολημάτων που δημιουργούνται από την προσπάθεια πρόσβασης του κοινού στην παραλία και στις γειτονικές αναπτύξεις.

4. Περιγραφή των μέτρων που προβλέπονται για να αποτραπούν, προληφθούν ή μετριαστούν επιπτώσεις στο περιβάλλον σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ

Στη ΜΕΕΠ παρατίθεται σειρά μέτρων που αφορούν τον περιορισμό των επιπτώσεων από το θόρυβο, τον περιορισμό των εκπομπών των αέριων ρύπων και της σκόνης, την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την παραγωγή των αποβλήτων, τον περιορισμό τυχόν προβλημάτων στην κυκλοφοριακή κίνηση του οδικού δικτύου, την αποφυγή ατυχηματικών διαρροών και την μείωση της πιθανότητας παρουσίας εργατικών ατυχημάτων και περιστατικών έκτακτης ανάγκης. Τα μέτρα αφορούν τόσο το στάδιο κατασκευής όσο και το στάδιο λειτουργίας του έργου. Τα κυριότερα μέτρα για μείωση των επιπτώσεων παρατίθενται πιο κάτω.

- Κατά τη διεξαγωγή των κατασκευαστικών εργασιών να ληφθούν μέτρα προστασίας των προστατευόμενων ειδών (π.χ. σηματοδότηση με κορδέλα σε πασσαλάκια) και που βρίσκονται στην Παραλία Γλυκύ Νερό (*Coronilla repanda* subsp. *Repanda*), στην Παραλία Νησιά Freedom Beach (*Limonium aucheri* και *Euphorbia paralias*). Τα μέτρα να ληφθούν κατόπιν καθοδήγησης του Τμήματος Δασών.
- Σε περίπτωση που στα όρια των κατασκευαστικών εργασιών υφίστανται δέντρα και άλλα είδη χλωρίδας, να προστατεύονται με ειδική περίφραξη, η οποία να τοποθετείται στην απόσταση που εντοπίζεται το ριζικό σύστημα των ειδών χλωρίδας. Για σημαντικά είδη χλωρίδας, συστήνεται η τοποθέτηση ενημερωτικής πινακίδας.
- Οι κατασκευαστικές εργασίες να πραγματοποιηθούν εκτός τουριστικής περιόδου αιχμής.
- Να χρησιμοποιείται χημική τουαλέτα στο χώρο του εργοταξίου, η οποία να αδειάζεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα.
- Να γίνεται συστηματική παρακολούθηση της καλής κατάστασης του μηχανολογικού εξοπλισμού και να τηρείται πρόγραμμα συντήρησης.
- Η συντήρηση και η επιδιόρθωση βλαβών του μηχανολογικού εξοπλισμού να γίνεται σε κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους για το σκοπό αυτό.
- Να εφαρμόζεται Σχέδιο Διαχείρισης Εργοταξίου, στο οποίο να γίνεται αναφορά στους επιτρεπόμενους χώρους αποθήκευσης των υλικών και ειδικότερα των επικίνδυνων υλικών, καθώς και στους χώρους που θα επιτρέπεται να γίνονται οι συντηρήσεις του μηχανολογικού εξοπλισμού.
- Να καταρτιστεί και να γνωστοποιηθεί στον εργολάβο και τους υπεργολάβους του έργου Σχέδιο Αντιμετώπισης Περιστατικών Διαρροών Υλικών.
- Στο χώρο του εργοταξίου συστήνεται να υπάρχουν απορροφητικά υλικά (spill kits) για αντιμετώπιση διαρροών επικίνδυνων υλικών.

5. Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση

Δεν απαιτήθηκε η εκπόνηση Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης. Η Δ' Φάση αφορά τη ζώνη από το τεμάχιο 48, σχέδιο 2-294-379, τμήμα 8 (Αλιευτικό Καταφύγιο Αγίου Νικολάου δίπλα από τον Λιμενικό και Ναυτικό Σταθμό Παραλιμνίου), στο οποίο ολοκληρώνεται η Φάση Γ, μέχρι το τεμάχιο 1, σχέδιο 2-291-382, τμήμα 7 στα διοικητικά όρια του Δήμου Παραλιμνίου με το Δήμο Δερύνειας εντός νεκρής ζώνης και πλησίον προτεινόμενης περιοχής του δικτύου Natura 2000 με την ονομασία 'Δερύνεια'. Η εν λόγω περιοχή που αποτελεί μια λεπτή παραλιακή λωρίδα έκτασης 5,7 εκταρίων, έχει περιληφθεί στο δίκτυο Natura 2000 για την προστασία του παρυδάτιου είδους βραχοπλουμίδι (*Charadrius leschenaultii*). Επίσης η εν λόγω περιοχή είναι σταθμός για πολλά αποδημητικά είδη πτηνοπανίδας. Για το έργο έχει γίνει έκθεση προελέγχου από το Τμήμα Περιβάλλοντος με συμπέρασμα ότι το έργο όπως έχει σχεδιαστεί, δεν επηρεάζει σημαντικά είδη και οικότοπους της περιοχής, ούτε κατά το στάδιο κατασκευής, ούτε κατά το

στάδιο λειτουργίας του. Το συγκεκριμένο έργο δε θα επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις στην περιοχή ή/και στις γειτνιάζουσες ΖΕΠ ή ΤΚΣ του Δικτύου Ν2000, στα είδη καθορισμού τους, ούτε από μόνο του, ούτε συσσωρευτικά σε συνδυασμό με άλλα έργα/δραστηριότητες που υπάρχουν στην περιοχή ΖΕΠ/ΤΚΣ ή πλησίον αυτών.

6. Θέση Περιβαλλοντικής Αρχής

Κατά τη διάρκεια της ολοκληρωμένης εξέτασης των περιβαλλοντικών παραμέτρων του έργου, η Περιβαλλοντική Αρχή έλαβε υπόψη τη ΜΕΕΠ, τις προδιαγραφές και άλλα στοιχεία από την κατασκευή και λειτουργία παρόμοιων έργων, τις θέσεις των μελών της Επιτροπής και άλλων εμπλεκόμενων Φορέων και τοπικών αρχών, τα χωροταξικά και περιβαλλοντικά δεδομένα του χώρου.

Μετά από συναξιολόγηση των πιο πάνω η Περιβαλλοντική Αρχή συνηγορεί στο εν λόγω έργο καθώς έχει διαμορφώσει τη θέση ότι τόσο από άποψης της τεχνικής αρτιότητας του έργου όσο και από χωροθετικής άποψης αυτό θα μπορούσε να λειτουργήσει στην περιοχή με περιβαλλοντικά αποδεκτό τρόπο, με την προϋπόθεση της τήρησης των αναφερόμενων στην ΜΕΕΠ, των όρων που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα.

Η Γνωμοδότηση συνοδεύεται από Συνοπτικό Σημείωμα της Περιβαλλοντικής Αρχής για τον τρόπο και στο βαθμό στον οποίο ενσωματώθηκαν ή έτυχαν διαφορετικού χειρισμού τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων, όπως αναφέρεται στο Συνοπτικό Σημείωμα, που επισυνάπτεται.

Σημειώνεται ότι η εν λόγω γνωμοδότηση έχει διάρκεια ισχύος από την ημερομηνία έκδοσης όσο και η Ισχύς της Πολεοδομικής Άδειας.

Μάριος Κυπριανού
για Αν. Διευθύντρια Τμήματος Περιβάλλοντος,
Περιβαλλοντική Αρχή.

13 Δεκεμβρίου 2023

Αρ. Φακέλου: 02.10.011.009.009.006

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 29(3)

Κατασκευή και λειτουργία παραλιακού πεζοδρόμου (Δ Φάση), ιδιοκτησία του Δήμου Παραλιμνίου, στον Δήμο Παραλιμνίου, επαρχίας Αμμοχώστου

Στα πλαίσια του έργου υποβλήθηκαν στο Τμήμα Περιβάλλοντος οι ακόλουθες απόψεις από Τμήματα / Υπηρεσίες / Τοπικές Αρχές:

Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών: Σε επιστολή ημερομηνίας 20.8.2021 αναφέρει ότι δε φέρει ένσταση στην υλοποίηση του υπό αναφορά έργου, με ορισμένες εισηγήσεις για θέματα ενημέρωσης του κοινού.

Επιπλέον, κατά τη συνεδρία της επιτροπής ΕΠΕ στις 26.9.2023 τόνισε ότι η υφιστάμενη ράμπα καθέλκυσης σκαφών είναι παράνομη και δεν αποτελεί μέρος της αδειοδότησης του έργου.

Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης: Σε επιστολή ημερομηνίας 5.12.2022 αναφέρεται ότι δε φέρει ένσταση στην υλοποίηση του έργου, υπό την προϋπόθεση ότι θα εκπονηθεί γεωλογική/γεωτεχνική μελέτη πριν την έκδοση Άδειας Οικοδομής.

Επαρχιακή Διοίκηση Αμμοχώστου: Σε ηλ. μήνυμα ημερομηνίας 20.12.2022 αναφέρεται ότι δε φέρει ένσταση στην υλοποίηση του έργου, υπό την προϋπόθεση ότι θα εφαρμοστούν όλοι οι όροι που θα τεθούν από τα αρμόδια εμπλεκόμενα Τμήματα και Υπηρεσίες και επίσης θα καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για τον ελάχιστο επηρεασμό του παραλιακού μετώπου.

Ομάδα Αντίδρασης Πολιτών στην Μορφή Παραλιακού Πεζοδρόμου Φάση Δ (Πρωταράς): Σε επιστολή της εν λόγω ομάδας ημερ. 21.10.2021 αναφέρεται ότι φέρουν σοβαρές επιφυλάξεις, ερωτήματα και ενστάσεις για η χάραξη και το πλάτος του έργου. Από τα σημεία που παρατίθενται στην επιστολή δεν προέκυψαν οποιαδήποτε ζητήματα περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ενώ ο σχεδιασμός του έργου αφορά τον κύριο του έργου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Κατασκευή και λειτουργία παραλιακού πεζόδρομου (Δ Φάση), ιδιοκτησία του Δήμου Παραλιμνίου, στον Δήμο Παραλιμνίου, επαρχίας Αμμοχώστου

Αρ. Αίτησης για Πολεοδομική Άδεια **ΑΜΧ/00045/2021**

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: Γενικοί Όροι

1.1 Ο κύριος του έργου φέρει ακέραιη την ευθύνη για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων, μέτρων και περιορισμών που επιβάλλονται με την παρούσα Γνωμοδότηση.

1.2 Ο κύριος του έργου δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση τήρησης διατάξεων της κείμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ανεξαρτήτως από την ύπαρξη σχετικής ρητής αναφοράς στους περιβαλλοντικούς όρους του έργου.

1.3 Κατά την κατασκευή και λειτουργία του έργου να γίνουν όλες οι απαιτούμενες ενέργειες και να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται:

- Η τήρηση των περιβαλλοντικών όρων.
- Η αντιμετώπιση και αποκατάσταση τυχόν δυσάρεστων περιβαλλοντικών καταστάσεων που οφείλονται στην κατασκευή και λειτουργία του έργου.

1.4 Σε περίπτωση ουσιώδους επέκτασης ή τροποποίησης του έργου, όπως αυτό περιγράφεται και υλοποιείται με τους όρους και περιορισμούς της παρούσας Γνωμοδότησης, ο κύριος του έργου να ενημερώσει σχετικά το Τμήμα Περιβάλλοντος, ώστε να αξιολογηθεί κατά πόσο εμπίπτουν στον περί Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμο του 2018.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: Όροι που πρέπει να τηρούνται κατά το στάδιο λεπτομερούς σχεδιασμού του έργου

2.1. Το έργο να τερματιστεί νοτίως του υφιστάμενου φυλακίου των Ηνωμένων Εθνών (τεμάχιο 1, Φ./Σχ. 2-291-382, τμήμα 7 εντός ορίων Δήμου Παραλιμνίου) για αποφυγή οποιουδήποτε επηρεασμού της ΖΕΠ 'Δερύνεια'. **Ο όρος αυτός είναι ουσιώδης.**

2.2. Η υφιστάμενη ράμπα σκαφών εντός του τεμαχίου 33 Φ./Σχ. 0/2-291-381, τμ. 07 είναι παράνομη κατασκευή και δεν αποτελεί μέρος της αδειοδότησης του έργου. **Ο όρος αυτός είναι ουσιώδης.**

2.3. Πριν την έκδοση Άδειας Οικοδομής, να εκπονηθεί γεωτεχνική μελέτη με σκοπό την επιλογή της βέλτιστης πρότασης με κριτήρια γεωλογικά και γεωτεχνικά για την ασφαλή διέλευση της χάραξης. **Ο όρος αυτός είναι ουσιώδης.**

2.4. Στα σημεία όπου το έργο τέμνει υδατορέματα, ο πεζόδρομος/ποδηλατόδρομος να είναι υπερυψωμένος και να στηρίζεται σε ακρόβαθρα χωρίς την χρήση οχετών διατηρώντας ελεύθερη την κοίτη των υδατορεμάτων και απρόσκοπτη τη ροή προς τα κατόντη. Να μην γίνει υπογειοποίηση οχετών και εκβολή τους σε άλλα σημεία. Ο τελικός σχεδιασμός των

κατασκευών στα εν λόγω σημεία να τύχει της έγκρισης του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων πριν την έκδοση Άδειας Οικοδομής. **Ο όρος αυτός είναι ουσιώδης.**

2.5. Για την όδευση του πεζοδρόμου να μη γίνει η τοποθέτηση του επί ή πολύ κοντά των απόκρημνων βραχωδών περιοχών, και να μην γίνει οποιοσδήποτε εκβραχισμός.

2.6. Στα σημεία θέας που βρίσκονται πολύ κοντά σε απόκρημνη ακτογραμμή, να προβλεφθεί η κατασκευή περίφραξης (τύπος περίφραξης των υπερυψωμένων τμημάτων) προς στο παραλιακό μέτωπο, τέτοια που να μην εμποδίζει την οπτική επαφή με την θάλασσα αλλά να διασφαλίζει την ασφάλεια των επισκεπτών.

2.7. Να περιοριστεί η αποψίλωση βλάστησης (ενσωμάτωση της στον σχεδιασμό) που απαντάται εντός των περιοχών του έργου.

2.8. Η όδευση του πεζοδρόμου να ακολουθήσει την όδευση που ήδη χρησιμοποιείται για διέλευση.

2.9. Να δημιουργηθεί στεγασμένο σημείο ενημέρωσης με ηλεκτρονική πληροφόρηση για τη θαλάσσια προστατευόμενη περιοχή Τεχνητών Υφάλων, σε συνεννόηση με το Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών.

2.10. Πριν την έναρξη των κατασκευαστικών έργων να γίνει συλλογή σπερμάτων από το είδος *Limonium aucheri* (βλ. χάρτη Παραρτήματος II) σε συνεννόηση με το Τμήμα Δασών για διατήρηση των σπερμάτων στις Τράπεζες Γενετικού Υλικού του Τμήματος Δασών και του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών. **Ο όρος αυτός είναι ουσιώδης.**

2.11. Ο σχεδιασμός να προβλέψει την κατασκευή ολοκληρωμένου συστήματος αποστράγγισης και συλλογής των ομβρίων υδάτων. Τα εν λόγω έργα να καλύψουν όλη την έκταση του προτεινόμενου έργου.

2.12. Στην δεντροφύτευση ή και τοπιοτέχνηση του περιβάλλοντα χώρου του έργου να χρησιμοποιηθούν ιθαγενή, τοπικά και αυτοφυή είδη χλωρίδας. Να μην χρησιμοποιηθούν χωροκατακτητικά ξενικά είδη και ιδιαίτερα αυτά που περιλαμβάνονται στον ενωσιακό κατάλογο του Κανονισμού (ΕΕ) 1143/2014 ή και στον εθνικό κατάλογο, σύμφωνα με τον Ν.120(Ι)/2019.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ: Όροι που πρέπει να τηρούνται κατά το στάδιο κατασκευής του έργου:

3.1. Απαγορεύεται η διάθεση στο έδαφος ή/και το υπέδαφος, στα επιφανειακά, παράκτια ή υπόγεια νερά ουσιών που ρυπαίνουν ή τείνουν να ρυπάνουν τα υπόγεια, ή και τα επιφανειακά νερά ή και το έδαφος σύμφωνα με το Άρθρο 6 των περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμων του 2002 μέχρι 2013.

3.2. Να διατηρηθεί η μορφολογία του τεμαχίου και να γίνει η λιγότερη δυνατή επέμβαση και εκσκαφές στο χώρο, οι εκχερσώσεις και οι επιχωματώσεις να περιοριστούν στις απολύτως αναγκαίες, να γίνει επαναχρησιμοποίηση εδάφους και πετρών (χρήση για τοπιοτέχνηση και φυτεύσεις ειδών).

3.3. Να γίνει προσωρινή περίφραξη του εργοταξίου. Τα στερεά απόβλητα που θα προκύψουν από την κατασκευή του έργου, καθώς και οι πρώτες ύλες οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν, να τοποθετηθούν σε σημεία τα οποία θα δημιουργήσουν τη μικρότερη δυνατή όχληση.

3.4. Πριν την έναρξη εκτέλεσης του έργου να ετοιμαστεί και να φυλάσσεται σε κάθε εργοτάξιο Ολοκληρωμένο Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων από Κατασκευές και Κατεδαφίσεις (Α. Κ.Κ.) σύμφωνα με τις πρόνοιες των περί Στερεών και Επικινδύνων Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων από Κατασκευές και Κατεδαφίσεις) Κανονισμών του 2023 (Κ.Δ.Π 112/2023) και των εκάστοτε τροποποιήσεών τους, στα πλαίσια εφαρμογής των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 μέχρι 2022.

Κατάλογοι αδειοδοτημένων διαχειριστών αποβλήτων για συλλογή / μεταφορά και επεξεργασία βρίσκονται αναρτημένοι στην ιστοσελίδα του Τμήματος Περιβάλλοντος στη διεύθυνση www.moa.gov.cy/environment (Αδειοδοτήσεις - Αδειοδότηση Διαχείρισης Αποβλήτων – Πιστοποιητικά Καταχώρησης) και επικαιροποιούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

3.5. Ο επιβλέπων μηχανικός έχει την ευθύνη παρακολούθησης υλοποίησης του ολοκληρωμένου σχεδίου διατήρησης των Α.Κ.Κ.

3.6. Ο εργολάβος να συμμετέχει σε αδειοδοτημένο Συλλογικό Σύστημα Διαχείρισης Α.Κ.Κ., ή να διατηρεί και λειτουργεί αδειοδοτημένο Ατομικό Σύστημα Διαχείρισης Αποβλήτων από, Κατασκευές και Κατεδαφίσεις (Α.Κ.Κ.), που εκδίδεται δυνάμει των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 μέχρι 2022 και των περί Στερεών και Επικινδύνων Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων από Εκσκαφές, Κατασκευές και Κατεδαφίσεις) Κανονισμών του 2023 (Κ.Δ.Π 112/2023) και των εκάστοτε τροποποιήσεών τους.

3.7. Ο κύριος του έργου οφείλει να ορίσει και ενημερώσει το Τμήμα Περιβάλλοντος, τεχνικό υπεύθυνο για τη παρακολούθηση εφαρμογής των περιβαλλοντικών όρων, κατά την φάση κατασκευής.

3.8. Να τηρούνται οι πρόνοιες του περί Προστασίας της Παραλίας Νόμου (Κεφ. 59), διασφαλίζοντας την ελεύθερη διακίνηση στην παραλία ή/και την πρόσβαση προς αυτή, συμπεριλαμβανομένης της διασφάλισης της ελεύθερης διακίνησης ατόμων με αναπηρίες.

3.9. Να ενημερωθεί άμεσα το Τμήμα Περιβάλλοντος σε περίπτωση οποιουδήποτε έκτακτου περιστατικού διαφυγής αποβλήτων ή άλλων ρύπων στο παράκτιο μέτωπο.

3.10. Οποιαδήποτε επικίνδυνα ή μη επικίνδυνα απόβλητα από τις κατασκευές (π.χ. αδρανή, μπάζα, μεταχειρισμένα μηχανέλαια, στερεά απόβλητα) να διαχωρίζονται και να αποθηκεύονται ξεχωριστά σε ειδικούς στεγανούς περιέκτες ή/και αποθηκευτικούς χώρους τύπου skip, σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους με αδιαπέραστη επιφάνεια, εκτός της ζώνης προστασίας της παραλίας. Όλοι οι αποθηκευτικοί χώροι/περιέκτες να φέρουν ευδιάκριτη σήμανση ως προς το περιεχόμενο και τη χωρητικότητά τους.

3.11. Απαγορεύεται η αποθήκευση αποβλήτων εντός της ζώνης προστασίας της παραλίας.

3.12. Η αποθήκευση των πρώτων/βοηθητικών υλών να γίνεται σε ειδικούς χώρους, οι οποίοι να διαθέτουν κατάλληλες διατάξεις ώστε, σε περίπτωση διαρροών, να είναι δυνατή η συλλογή και μετέπειτα διαχείριση τους.

3.13. Στο χώρο του εργοταξίου να υπάρχουν απορροφητικά υλικά (π.χ. πριονίδι, άμμος) σε επαρκείς ποσότητες ώστε να μπορούν να συγκρατούνται καύσιμα και λιπαντικά σε περίπτωση διαρροής τους. Μετά τη χρήση τους τα απορροφητικά υλικά να συλλέγονται και να διατίθενται σε αδειοδοτημένο φορέα διαχείρισης σύμφωνα με τις πρόνοιες των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 μέχρι 2016.

3.14. Να τηρείται σχέδιο δράσης σε περίπτωση διαρροών λόγω ατυχήματος.

3.15. Να γίνεται κατάλληλη τοποθέτηση των προσωρινών εγκαταστάσεων υγιεινής (χημικές τουαλέτες), ώστε να μην προκαλούνται προβλήματα στο περιβάλλον.

3.16. Οι θέσεις των φυτών, οι οποίες φαίνονται στον χάρτη του Παραρτήματος II να σηματοδοτηθούν και να μην εκτελούνται εργασίες πλησίον τους. **Ο όρος αυτός είναι ουσιώδης.**

3.17. Ο εργολάβος που θα αναλάβει τη διεκπεραίωση του έργου να ενημερώσει κατάλληλα το προσωπικό αναφορικά με την αποφυγή ποδοπάτησης των ειδών Κόκκινου Βιβλίου (χάρτης Παραρτήματος II) κατά τη διάρκεια των κατασκευαστικών εργασιών.

3.18. Εφαρμογή μέτρων μείωσης του θορύβου στο εργοτάξιο, όπως χρήση ωτοασπίδων από το προσωπικό, τοποθέτηση σιγαστήρων στα μηχανήματα, παρακολούθηση των επιπέδων θορύβου με ηχομετρητές, τοποθέτηση ηχοπετασμάτων γύρω από θορυβώδη μηχανήματα και τήρηση κατάλληλου ωραρίου εργασίας.

3.19. Να καταρτιστεί κατάλληλο πρόγραμμα δρομολογίων των βαρέων οχημάτων για την ελαχιστοποίηση αυτών, με σκοπό την κατά το δυνατό μικρότερη όχληση από την εκπομπή περιβαλλοντικού θορύβου.

3.20. Οι εργασίες να διεξάγονται κατά το δυνατόν κατά τη διάρκεια των εργάσιμων μερών και ωρών και όταν αυτό δεν είναι εφικτό πρέπει να λαμβάνουν μέτρα μείωσης του θορύβου.

3.21. Να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την καταστολή της σκόνης, π.χ. όπως:

- i. Όλοι οι χώροι και οι οδικές προσβάσεις που θα χρησιμοποιούνται από οχήματα να διαμορφωθούν κατάλληλα και να επιστρωθούν με υλικά τα οποία θα περιορίζουν την εκπομπή σκόνης στην ατμόσφαιρα,
- ii. τα οχήματα μεταφοράς να διατηρούν χαμηλές ταχύτητες κίνησης (10 km / ώρα) στους χωμάτινους δρόμους,
- iii. κατά τη μεταφορά χύδην υλικών να αποφεύγεται η υπερπλήρωση των φορτηγών οχημάτων μεταφοράς,
- iv. να γίνεται διαβροχή όταν απαιτείται και ιδιαίτερα στους χώρους όπου διεξάγονται χωματουργικές εργασίες,

v. να γίνεται διαβροχή όταν απαιτείται των θαλάμων αποθήκευσης αδρανών υλικών. Εφόσον επικρατεί άνεμος ισχυρότερος των 4 Beaufort, να καλύπτονται οι σωροί με φύλλα πλαστικού,

vi. η μεταφορά των αδρανών υλικών να γίνεται με σκεπασμένα φορτηγά οχήματα,

vii. η εναπόθεση υλικών σε σωρούς να πραγματοποιείται από το ελάχιστο δυνατό ύψος έτσι ώστε να αποφεύγεται η δημιουργία κονιορτού,

viii. κανένα όχημα μεταφοράς ή κάδος τοποθέτησης αδρανών υλικών δεν πρέπει να περιέχει υλικό μετά το πέρας των ημερήσιων εργασιών.

3.22. Σε περίπτωση ανεύρεσης αρχαιοτήτων κατά την εκτέλεση του έργου, να διακοπούν στο συγκεκριμένο σημείο οι εργασίες, να ειδοποιηθεί η Αρμόδια Αρχή και να διασφαλιστούν οι δέουσες συνθήκες ασφάλειας και υγείας για το προσωπικό του Τμήματος Αρχαιοτήτων που θα διενεργήσει την ανασκαφική έρευνα και να τους δοθεί κάθε δυνατή τεχνική και υλική βοήθεια για την ολοκλήρωση της ανασκαφής. **Ο όρος αυτός είναι ουσιώδης.**

3.23. Να αποκατασταθεί η φυσική εκβολή του υδατορέματος στην περιοχή 'Αλμυροπήγαδο' (τεμ. 412, Φ./Σχ. 2-291-381) και να γίνουν βελτιωτικά έργα στην θέση κατασκευής της οδικής διάβασης στην περιοχή 'Ποταμιά' σε συνεννόηση με το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων. **Ο όρος αυτός είναι ουσιώδης.**

3.24. Με τον τερματισμό των εργασιών να γίνει απομάκρυνση του εργοταξίου και αποκατάσταση όλων των χώρων.

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ: Όροι που πρέπει να τηρούνται κατά το στάδιο λειτουργίας του έργου:

4.1. Απαγορεύεται η διάθεση στο έδαφος ή / και το υπέδαφος, στα επιφανειακά ή παράκτια νερά ή ουσιών που ρυπαίνουν ή τείνουν να ρυπάνουν τα υπόγεια, ή και τα επιφανειακά νερά ή το έδαφος σύμφωνα με το άρθρο 6 των περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμων του 2002 έως 2013.

4.2. Να τοποθετηθούν λαμπτήρες χαμηλής έντασης (όπου εφαρμόζεται) και κατευθυνόμενοι προς τον πεζόδρομο (cutoff fixture).

4.3. Να αναρτηθούν ενημερωτικές πινακίδες σε συνεννόηση με το Τμήμα Δασών για τα απειλούμενα είδη που αναφέρονται στον χάρτη του Παραρτήματος II.

4.4. Να γίνει κατάλληλη σηματοδότηση και ενημέρωση των χρηστών του πεζόδρομου για την προστασία της χλωρίδας και πανίδας της περιοχής και την αποφυγή πιθανής ποδοπάτησης της βλάστησης.

4.5. Να γίνεται χωριστή Διαλογή στην Πηγή (ΔσΠ), τουλάχιστον για τα ρεύματα αποβλήτων γυαλί, χαρτί/ χαρτόνι, PMD, βιοαπόβλητα (τροφικά υπολείμματα, πράσινα). Για το σκοπό αυτό να εγκατασταθούν ειδικοί κάδοι κατά μήκος του πεζόδρομου, σε λειτουργικές θέσεις. Τα χωριστά διαλεγμένα ανακυκλώσιμα, να περισυλλέγονται σε τακτά χρονικά διαστήματα, και να παραδίδονται σε Συλλέκτες/Μεταφορείς που είναι καταχωρημένοι στο Αρχείο Διαχειριστών Αποβλήτων που συλλέγουν/μεταφέρουν απόβλητα σε επαγγελματική βάση σύμφωνα με τον

περί Αποβλήτων Νόμο του 2011, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται. Τα οχήματα συλλογής/μεταφοράς να περιλαμβάνονται στο πιστοποιητικό καταχώρισης και να διασφαλιστεί ότι μπορούν να μεταφέρουν τα συγκεκριμένα απόβλητα με τους σχετικούς εξαψήφιους κωδικούς βάση του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων.

4.6. Κατά τη διάρκεια εργασιών συντήρησης του έργου να λαμβάνονται όλα τα δυνατά μέτρα ελαχιστοποίησης σκόνης και θορύβου, όπως αναγράφονται στους όρους 3.18 και 3.21 της Ενότητας Γ.

4.7. Να τοποθετηθούν κατά μήκος του έργου ειδικοί κάδοι για τη συλλογή των απορριμμάτων των σκύλων.

4.8. Ο εξωτερικός φωτισμός (π.χ. χώρους στάθμευσης), να λειτουργεί με αισθητήρες κίνησης.

Τμήμα Περιβάλλοντος

Δεκέμβριος 2023

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Σπάνια και απειλούμενα φυτά στην περιοχή κατασκευής παραλιακού πεζόδρομου στο Δήμο Παραλιμνίου

